„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваког четвртка, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Присоединено“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеврића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 32. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ФЕБРУАРА 1895. ГОДИНА XXX.

СРПСТВО НА СЕЛУ.

I.

У чланку „Српство у економској утакмици“ ја сам у кратко изнео како са опадањем извесног облика производње и култура, која му је одговорила, опада. Збир свију оних појмова и правних и моралних и религијозних чак слаби, а на њихово место долазе други погледи и друга уверења. Привреда је, рекао сам, у народном склопу оно што храна у човековом. Од ње зависи не само образовање народа у опште, већ и специјални облик сваког образовања. Ово, да богме, не може лако да се уочи, кад се посматрају појаве, како у вароши тако и на селу, у кратком размаку времена; али кад се прати развитак народа у опште, онда нам та тесна веза између једног збира моралних, и у опште виших духовних, појмова и облика привреде особито јасна изгледа.

Свако зна да је социјализам у свима својим облицима производ економске средине. И социјализам није само решење друштвеног питања, онакког какво нам се оно на први поглед указује, он собом доноси још и са свим нове погледе на право, на морал, на веру, на народност, на све што улази у круг виших душевних појава. Он има и особити правац у књижевности. — Далеко је од мене да улазим у обарање или доказивање истинитости социјалистичког учења, довољно је само, да укажем на ову тесну везу између извесне економске средине и душевних појава, које она изазива. Примери би се могли умножити. Ја бих тако исто смео тврдити, да су сви погледи у првој половини овога века или у прошлом веку били резултат привредног облика тога доба, и да је феудализам имао својих сопствених појмова о овим деловима културе: о праву, о моралу, о религији, о књижевности. Но доста.

У једној својој расправи, која носи назив „руски сељак“, и која је изашла на енглеском пре пет година, руски публициста Степњак, показује како су на селима поникле оне многобројне Хришћанске секте, којима се одликује велика царевина. Њих има око осам стотина, и како Степњак лепо доказује, све су оне последице нарочите економске средине, у којој руски сељак живи. Очајан, материјални положај масе руског народа пречи свако образовање и гони сељаке у мистицизам. Он почиње да тражи спаса души изван оне не угодне средине, у којој тело пати; он се пушта у најфантастичнији снове о благостању, које га чека у свету над овим. Они, који имају осигуран положај никад не ће са таквом ватром жудети за спахијским дворовима, као онај што у беди умире. „Ко на тврдим даскама спава највише снева о свиленим душецима“, вели лепо Чернишевски. — Села се руска утркују у проналажењу нових начина спасења, у изумевању нових светаца, у прибављању нових реликвија. И то старање о будућем животу годи апсолутизму, оно га подржава и учвршћује. Тај сектарски мистицизам убија сваки појам о политичкој самосталности, сваку трунку жеље за слободом.

Ја знам да читалац већ са негодовањем вели: „Шта све то има везе са Српством на селу?“ Не срди се драги читаоче, али има везе те још какве. Слушај само.

И код нас се на селу појавило сектарство. У последње време толика се вика подигла на назарене. Изгледа да се оно шири са необичном брзином и да прети „вери прађедовској“. Узрок овоме неки виде у несавесности наших свештеника, други опет у подражавању у школи, које учитељ нема начина да сузбија. Траже заштите од власти. Нека ми извине сви ти дописници и сарадници поштоване „Заставе“, ја ово мишљење не могу да делим; ја нарочито не могу да одобрим да власт нацаком или бајонетима угушује назаренство. Да богме да ја овде не ћу да ангажујем никога, који ми гостопримство указује. Ја говорим само у моје име. — Назаренство је једна појава дубоких економских узрока, она сама није узрок Ја не кажем да се оно не би могло истребити, да га притисак не би могао тренутно бар угушити. Али узроци остају и они ће место назаренства истаћи, створити један нов низ тих мистичних појава, а ко зна да ли не и опаснијих за веру и народност.

Ко је био у Енглеској или бар у маленој Швајцарској, које ма и површно поучавао „војску спасења“, оне гомиле у црквеним кошуљама, присуствовао њиховим службама, слушао њихове говоре, тај ће знати како се те секте стварају. „Војска спасења“ је од прилике то што кад нас назарени Она има стотинама хиљада својих присталица, она располаже, са милијунима готовог новца изцеђеног из зноја и крви сиротог сталежа. Па које све у редовима њезиним? Највећи је број слугу и слушкиња из вароши и са села, па онда оронулих занатлија и ситних пропалих трговаца. Што год је запало у беду, што год нема више изгледа да побољша своје стање, жури у „касарне“ свете војске, прихвата се јеванђеља и у њему тражи утехе за сва зла у данашњем друштву. На службама ти несретници сви затворе очи и онда један по један прича шта види у будућем свету и какво га благостање тамо чека. Ја сам често одилазио на њихове службе, ја сам слушао и генерала „свете“ војске, Еглеза Бута и ја сам увек изалазио потрешен до дна душе. У тим несретницима гледао сам бонике, који пате и којима у данашњем друштву нема лека. Исто онако, као што се код развијених класа раденичког сталежа услед материјалних незгода јављају револуционарне тежње, исто онако, као што социјализам обухвата све кругове, шири се и међу необразованим, каратерно слабијим класама, мистицизам, звао се он војском спасења или назаренством, јавља се жеља да се у другом свету и у јеванђељу нађе утеха за оно што се у овоме трпи.

Сеоски сталеж код нас материјално опада; бескућништво се множи. Гомиле народа српског прелазе у Србију и крај свих сметња што им власти стављају и крај свих беда што их тамо чекају. Траже излаза из несносног положаја и налазе га јадници у бегству са свога сопственог огњишта. Што је остало или већ давно продало сав свој мал и ради на туђој њиви оплакајући своју, или је тек у скривеном положају бескућника, то значи да има по имену своје парче земље и свој кров али то је у ствари давно већ прешло у руке каквог зеленаша или ће се данас сутра продати за порезу. Ја не знам шта је очајније: Не имати ништа и од туђина чекати посла и хлеба или имати нешто па целог живота товарити и да се то одржи, радити и ноћи не спавати само да се зеленашки интерес плати и дација намири, а о чему даље није ни мислити. Ако крај свих тих материјалних невгода замислите још и гањања сваке врсте којима је Српство изложено, све оне шиканерије и онај грдан притисак који дави душу сваког Србина, а при томе имате у виду и слабу образованост нашег народа и његову бујну, песничку фантазију, резултат особитих историјских узрока, онда вам неће бити тешко да појмите како се развија назаренсто и где су и они друштвени услови, који га изазивају и стварају. Материјалне невгоде с једне стране а с друге политички притисак на витку и племениту душу — то су они дубоки узроци назаренства, узроци чисто друштвени.

Али назаренство је само један облик оног мистицизма, који кроз народ наш веје. Оно је у систем сведено оно крајње нерасположење масе, која страда. Ма колико да се шири, ма колико да изгледа опасан по православну веру, он је за сада још и сувише нејак да у питању наше народне будућности игра какву год важнију улогу. Нас он интересује као одсјај оног општег стања у коме се находи маса сеоског народа српског; он нам служи да ближе завиримо у духовни склоп на селу.

Шта је назаренство? Ми овде питамо шта је оно по своме друштвеном значењу. Ја мислим да би најкраћа и најјаснија одредба била: назаренство је одрицање сваке друштвене иницијативе. Код приврженика ове секте воља је оболела; она је атрофирана. И то је појамио већ и по самом постанку секте. Она је последица јаког материјалног и моралног притиска. Учење је њевино једна врста болесне равнодушности према свему што из друштва и његових напора потиче. Назарени сносе све неправде са стојичком издржљивошћу, али тај стојизам је последица њихове слабости. Јаки карактери се решавају на борбу противу свега што им се чини неправедно, слабији падају у неку врсту апатије тешећи се — мишљу о бољем будућем животу. У цељи те утехе они ију по светим књигама, траже ставове, који им о благостању причају и врше — нека ме читаоци извине — неку врсту дражења свога духа.

Ово је жалосно, али, као што рекох, не треба да нас очајава, јер је назаренство још сувише незнатно да би могло имати ма каквог озбиљнијег утицаја на нашу народносну будућност. Треба да нас забрине нешто друго. Назаренство је симптом једног стања. Оно вам указује не расположење, у које наш народ почиње да пада; оно нас уверава, да ова дуга борба са туђинштином, може да се окрене на нашу штету, ако на време не нађемо излаза. Јуначке синове српске ово, дабогме, не ће заплашити. Они ће са утројеном снагом порадити да све понова оживи у Српству и да са једног краја на други опет јекне „Србин сам Србин“. Ја пишем за те другове и пријатеље а кукавице — нека траже спаса у назаренству. Знам да они који ме читају и појмиће ме с тога се и не устежем да им изнесем право стање. Продужујем.

Загреб. **Живојин.**

Нови Сад, 25. фебруара.

Сапари о народностима. Од неко доба ушло је у моду међу посланицима угарског сабора, да сваки понешто рекне и о народностима. Тиме хоће та господа двоје да постигну: да пред страним светом покажу, да воде бригу о народностима, а међ својим бирачима и у

ПОДЛИСТАК.

ЧЕРКЕЗ.

СИБИРСКА СКИЦА

ВЛАДИМИРА КОРОЛЕНКА.

— Иване Семјонићу!... Хеј, Иване Семјонићу!

— Хм! — зачу се дубок отегнут глас на дну кола.

— Овај се лењивац дере као во... Не можеш га пробудити!

Било је тамно као у рогу, нисам видео лица подчасника Чепурникова, али сам могао представити његов гњевни израз. Чињаше ми се, да је упро очи на ону страну, где сам био приметио подчасника Пушника.

Путовали смо у Иркуцк, а требало је још много прећи. Изгледаше, да вожњи не ће бити краја. Бијаше месеца новембра; цеста пуна блата и локава. Осим тога нисам ни имао узрока, да будем добре воље, јер сам путовао у место мога прогонства, а подчасници су ме пратили.

На покон уставише се кола. Бесмо на станици. Изиђох из кола и опружих своје са свим укочене удове, док се Чепурников трудио, да пробуди свога друга. Неколико удараца песницом извршише и то тешко дело. Најпре мумлање, по том зевање, и Пушник, који је љубио удобност, извуче се из кола.

— Понеси сабљу и револвер! — довикну му Чепурников, журећи се за мном.

После кратког времена уђе у собу Пушник и трљаше очи шакама као мало дете, али ја не видех у његовим рукама ни сабље ни револвера.

Седео сам за столом и зурио сам некамо, као да нисам при себи. У топлини истом, која ми је кроз тело струјала, осећао сам, како сам био силно заморен. Пушник се угледа на мене, само с том разликом, што је руке на сто, а главу на руке наслонио, да настави своје непрекидно дремање. Чепурников се побрину за све. Донесе воде и самовар.

На пољу, у трему, морао се с неким састати, јер сам чуо, где нечији стран глас рече:

— Добро ми дошао!... Сам ми те је бог послао!

За тим нешто подуже шаптаху, а после врати се Чепурников у собу, а с њим и један човек, станички писар, као што сам доцније дознао.

Чепурников седе према мени и гледаше ме укочено својим плавим очима. Израз лица му беше такав, да ми је пажњу на се свратио.

— Ипак има у животу особитих случајева, поче он после кратког времена. Како, зар да ја једним махом постанем богат?

— То би било изврсно!

— Дабогме, али за то треба да овде преноћимо.

— Па ко нам смета у гому?

— Ви.

— Како то?.... Ја управо не појмим ничега.

— Јер сам ја одговоран и дуже задржавање строго ми је забрањено. Овде је само једна станица, на којој можемо коње мењати. Кад би ви хтели обећати, да не ћете ником ништа говорити — додаде он нешто оклевајући.

— Врло радо — одвратих ја, јер се нисам противио провести целу ноћ у топлој соби, место смрзавати се на колима, али сам ипак желео дознати, шта је у ствари.

— Чекајте... то ће вам он разјаснити. О, Гаврилићу! — викну Чепурников, окренувши се буџаку, камо се његов пратилац завукао био.

Овај приступи к столу и сад сам могао при светлости лампе тачније посматрати станичког писара. Био је то човек од својих тридесет година, на ногу имађаше половне чизме и прљаво, изношено одело. Особито је у очи упадала његова необична мршавост и велике црне сјајне очи, знак суве болести.

— Ствар је особито важна — потврди станички писар. А овом послу може човек и хиљада заслужити.

— Ја још ништа не знам.

— Како? Зар ви нисте ништа чули о Черкезу?! — рече писар зачуђено. — У околини Лене врло позната личност.

— Ја сам истом први пут сада у овом крају.

— Ах, опростите, то нисам знао! Одмах ћу вам све потанко разложити. Черкез је глава неке дружине, која недопуштеним начином купује ракију, па је у рудницима мења за злато. Ови људи изврсно тргују.

— Па шта даље?

— Даље ништа, него да ће Черкез najдаље сутра бити овде — одговори писар и настави шапућући ми у уво: Злато носи у Иркуцк, да га тамо прода Кинезима. А ако нас срећа послужи, трећина је наша, а друге две даћемо држави.

— Зар је он тако безбрижан, да ће вам без по муке пасти шака?

— О, на против, то није човек, него ђаво! Кочијашима не даје никад мање од рубље као напојницу, а за то га и возе, да га козаци не могу ухвати. Уз то је то страшан човек, који се жив не предаје. Но сада је већ што друго, војници ће њега већ ухватити.

— Ако нам ово упали, сетићемо се ми већ и вас — рече Чепурников, окренув се к мени. — Шта нам је стало за хиљаду рубаља.

— Хвала! У осталом то је ваша ствар, ја не требам новаца.

Устадох од стола и пруђих се по дивану, а она двојица наставише ковати своје планове, шта ће све са својим богатством започети. Чепурников је хтео кућу купити и у њој са својом женом живети; а Гаврилов се хтеде женити.

— И овоме морамо нешто дати — примети

земљи да којом о стези народности стеку популарности. Сви њихови говори дишу једним истим духом: народности имају доста права, а даћемо им још и више, даћемо им све, али — што се не противи целокупности државе и првенству државног језика, и најпосле то зачине познатом фразом, да народности саме у опште и нису толико назадовољне, него да је то дело неколико бунџија (агитатора) народносних. Пре неки дан је и гроф Сапари сматрао за дужност. да проговори коју о народностима. Као што рекосмо, они се у таковим говорима држе једне форме, па такав је био говор и Сапаријев. Признаје, да народности немају ни једнога заступника свога у сабору (дакле Срби посланици сад сте чули, да вас тамо горе не сматрају за синове народности, него за — Мађаре), но вели, да су томе саме народности криве, јер су својевољно ступиле у пасивитет Но да су нечувене незаконитости и насиља при изборима и најнеправедније заокружење изборних срезова приморале народности на пасивитет, то не спомиње, него тек онако узгред вели, може бити, да нису изборни округи добри. Сапари вели, да народности треба пустити у сабор ма и 20 посланика, нека тамо изнесу своје тужбе. Дакле на више од пола становника ове земље „ма и двадесет посланика“! Ала је добар! Сад долази оно облигатно, како народности Угарске живе у Угарској боље него и у којој другој држави; имају своје автономије, школе, у којима децу уче на матерњем језику, па тек новчане заводе и друге слободе. Но што то све пати под њиховим шовинистичким притиском, што им се шовинистички прсти њихови мешају и у школу и у цркву нашу, о томе племенити гроф нема речи.

*

Пророков барјак у служби јаничарској. Барјак пророка Анте Старчевића зло се размахнуо на нас Србе. У свом 55. броју написао је уводни чланак под насловом: „Срби“ у Хрватској. У самом наслову исмевајући нам име, ставља Србе под знак навода. Кроз читав чланак назива нас „тако званим Србима“. Колико је „Хрватска“ помахнитила и колики оброк чиста безобразлука поседују прваци те стеклишке крпе, може да се види из овог њеног писања: Говорећи против данашњих одношаја у Тројединици, против устава и провађања уставности, вели: „Ни праведан Мађар, ни Немац, камо ли Хрват, био католик или православни, немају разлога да буду задовољни у постојећих приликах.“ Мало даље назива нас: „наши православни сужитељи“. А да свако види. колико је покварене крви у тих згољних стеклиша, наводи за нас Србе: „они управо имаду пуно разлога, да љубе ову груду земље, која их је голокраке гостољубиво примила, која им је дала толико прилике, да се придрже Хрватској просвети, да стичу материјално и душевно, да своје силе сложе с овим мученичким народом и да сложно раде око напретка своје домовине Хрватске.“ Па онда по антрополигији доказује: „да већина оних, који се данас у Хрватској граде „Србима“ нису ни славенскога порекла, већ су хрватски језик тек од нас научили, па ипак не ће да буду Хрвати. А нису они ни Словени, јер чином доказују...“ Са оваким новинарским јаничарима и башибовуџима нисмо у стању говорити. Разбојници дочекују из заседе на друму, па убијају и отимају. Што ком допадне, његово је. Али ови новинарски разбојници као кукавице нама подмећу своје зло и да што боље заметну траг, нас, којима треба да су до бога захвални, што су живи и што имају језик, којим пишу и говоре, нас беде својим разбојништвом! Ми на то имамо за сад само једну: Терај ћуре, да не кљује буре!

Поглед по свету.

— Угарски сабор. У седници од четвртка почети су закључни говори у расправи апропријације. Целе седнице говорили су гроф Алберт Апоњи у име своје странке и Гаврило Угрон у име свога дела независне странке. Оба говора била су промишљена и вештачка, која су немилице открила слабости либералне странке. Апоњи је у своме говору развио читав програм своје народне (nemzeti) странке наглашујући, да ће га се чврсто држати, чиме је одбио гласове као да би он радо жртвовао неке тачке својих начела за — министарску столицу. У погледу фузије рекао је, према концентрисање странака на нагоди од 1867., такођер прима и јединство у организацији и вођењу војске, но је одлучно против онога немађарског духа у угарској војсци, који данас веје, а противан је и самим Деаковим наворима, због чега тражи мађ. војну академију. Завршио је говор речима: Пристајем уз поравнање, али сам одлучан противник теорије, као да се ово не може у никаквим приликама изменити, јер вечног закона нема. Предлог не прима. Угрон напада на данашњи одношај са Аустријом и вели, да све зло у Угарској долази баш од овог неприродног одношаја. Његова је девиза да овакову владу треба напасти и свалити, кад год се може. У седници од петка говорили су после неких личних ствари: председник министар Банфи, који вели да се поравнање не сме ни у сумњу довести. Први му је посао да спроведе црквено-политичке законе. За војну академију са мађарским наставним језиком вели да је противна јединству војске. Топло препоручује фузију странака на нагоди. После тога дошао је поименично гласање. За предлог а тиме и поверење влади гласало је 222 гласа (са Хрватима) против 166 и тако је предлог примљен са 62 гласа већине.

— Изборно кретање. У њитранском округу истиче за посланика народна странка свога кандидата против владиновца и развила је јаку изборну агитацију. Свет је по селима покренут у изборну борбу. Владина странка боји се народне узрујаности, те је поручила из Пожуна 150 војника, који ће у селима остати, док избор не пређе. Особито се боје велики поседници, да ће земљорадници чинити против њих каквих изгреда.

— О војсци у Француској. У Француској комори расправља се прорачун ратни. Кавењак посланик констатује, да стајаћа војска у Немачкој надмаша Француску војску за 50 000 људи. Ратни министар Зурлинден одговорио је на ово, да би једино рат могао доказати, ко има више или мање војске. Вљан, социјалиста тражио је, да се распусти стална војска, која стаје државу силних новаца, па да се уведе народна војска. Жоре, социјалиста криви оне, који су на влади, да су узрок том, што се у Јевропи толика војска држи Социјалистичка странка хоће мира.

— Рат између Кине и Јапана. Ђенерал Норцу брзојавља од 4. марта о. г. из Хој-Ченга: Друга дивизија прве армаде стигло је у 10 сахата пре подне у Нев-Чеанг и после подне истога дана ушла је у град. Један део Кинеза побегао је одмах у Јинг-Коу, а други део, што је заостао посео је улице и опирао се. После жестоке битке по улицима били су Кинези око 11 сахата ноћу потпуно потучени Изгубили су 1900 мртвих, 16 топова и остале опреме. ,600 људи је ухваћено, а од Јапанаца пало је 206 мртвих и рањених.

Писмени и брзојавни поздрави

приликом седамдесетог рођен-дана Дра Светозара Милетића, 10. фебруара 1895.

(Наставак.)

БЕЛА ЦРКВА, 24 фебруара. Ни бриге те сиви тићу, ми смо с тобом Милетићу. — Српска читаоница.

ВЕЛ. БЕЧКЕРЕК, 23. фебруара. Чуј са свих страна хори с' српски глас: Живео Милетић међу Србе, нас. — Бранко Секулић.

КАЋ. Срдачним речима роду своме зборио си свагда... сјајним делима без прекида тврдим, којим Ти миљем срце плану, када Те нама поклони Бог, када Те силни омогући, у безмерју милости своје, да по дивоти душе своје, да свим жаром љубави Твоје, положиш Ти велики борче и народни мучениче основу развитка српске мисли, да положиш темељац камен — народном символу — веру у боље часе, у бољи живот. У томе богоовареном чуству Твоме извор је величине Твоје, јер њим си постао „огњени столп“ на страх врагова силни гром, од чијег ће сјаја противници се разићи, као оно восак што се испред огња губи. То је благословени цветак славних Ти дела венца дивна, којим се венцем још ниједан од Срба овенчао није, јер Ти усред бесне буре силних непријатеља непомично стојиш као славе рода нерушима стена; Ти сам стојиш те у своје родољубиве груди, љуте стреле свагда примаш; Ти си благословени цветак, који си у маленом селу Мошорину света угледао; кад си се развио, из твојих родољубивих груди поникоше узвишене мисли „све за народ“ и доиста: Бранио си српску школу, свету цркву свога рода, желио си да нам влада, увек правда и слобода. Зато диве Милетићу, нек ти буде српска хвала, што си увек мушки стојао и бранио наша права! Да... Ти си се борио свагда за права потиштеног народа српског, а народ таке великане узноси, њима се дичи и њихову прошлост проучава, те отуда ствара себи учитеља садашњости и будућности. И ево нас Твојих бирача, ево нас на почетку 70-то годишњег твога узвишеног и благодатног живота, а све за мили народ свој — све за нас, ево верних Шајкаша твојих, који Те моле, да примиш ову честитку као миомирио кадило наше истинске привржености и срдачне љубави; а сад нам дозволи, да сву бујност својих осећаја, да сву обилност своје благодарности, своје хвале, славе и величине, која је верни и истинити одјек целокупних православних Срба Шајкаша из Каћа, искажемо и изразимо у одушевљеном, усхићеном и радосном усклику: Да живи велики борац и мученик Српства! Да живи дуго, срећно и благословено наш дични Тић др. Светозар Милетић! — Василије Вуковић парох, Владислав Вуковић капелан, Ђорђе Милетић, Жарко Јовановић, Радован Тањурџија, Шандор Савин, Сава Добановачки кнез, Милош Савин, Јовић Милош, Милош Марић, Милан Капетанов, Гавра Максић, Мојсило Дражић, Исидор Милетић, Нестор Марић, Алекса С. Чешљар учитељ, Божидар Лазић учитељ, Ђока Керски, Урош Јовић, Стеван Јовић, Пера Радукин, Ђока Јовић, Тодор Јовић, Ђока Марић, Мита Боришев, Лазар Девечерски, Аврам Савин, Живан Боришев.

КУЗМИН. Белики Србине, трудбениче народни, борче и мучениче! Поздрављамо ти дан рођења твога, када наступи седамдесету годину достојна живота свога. Прими искрен поздрав од нас и васколиких житеља овдашњих, који су једномишљеници и поштоватељи твоји, који цене и штују снагу и силу твоју, којом си прегао и народ српски челичио. Живео сиви тићу, мили наш Милетићу! — Браћа М. Верховац, трговци.

КУЗМИН. Ја сам у седамдесетој години живота свога чио, весео и здрав, па поздрављам и теби дан славе данашње у Српству васколиком. Сав побуђен осећам младалачку снагу и кличем ти, достојни Србине и борче: Живео још дуго и много! Забележен си у вечитој успомени Српства и целог Словенства. Поздрављам те, слављениче дични! — Васа Стефановић, угоститељ.

КЕТФЕЉ. Многоштовани и многозаслужни старино! Твоје име свако срце дира, а заслуга твоја Србу најмилија; здраво ступај у седамдесету, али тако и у стотиниту. Боже благи, подај старцу здравља на утеху нашег српског славља. То су жеље нашем тићу, диву Милетићу! — Драгољуб Вујатовић.

КЕТФЕЉ. Прими израз, ти старино наша, и ступај здраво у седамдесету, са жељом, да ти благи Бог подари дуга века и здравља на дику и понос Српства. Живео! — Васа Фемић, цркв. председник.

КУСИЋ. Честитајући вам ступање у 70. годину желим, да вам милостиви Бог умну снагу, коју, чинећи вама и Српству грозне неправде, разорише, опет поврати. Довека слава! — Вл. П.

КУПИНОВО. Доле потписани хитимо најусрдније данас Вас поздравити; много и дуго да Вас свемогући здрава, крепка и моћна у средини целокупног нам Српства види. Желећи, да и потомак Ваш, исте успомене браћи својој за собом остави, како би се и с њим дичити могли, на многаја љета!!! — Петровић опћ. бележник, Борна опћ. начелник, Димитрије Радосављевић ћурчија, Сава Мириловић као контролор рег., Павле Миличевић плугар, Лупко Влашић ратар, Илија Милутиновић, Паја Милутиновић, Панта Милутиновић, Сава Дражић подблагајник, Вељко Марков зидар, Иван Малетић црквени певац, Живко Зорић ратар.

КУПИНОВО. Велештованом господи-

Чепурников, показујући на свога друга, који још спаваше.

— Заиста. Од тридесет хиљада рубаља, које нама припадају можемо већ нешто и њему уступити, мишљаше Гаврилов.

Пушник хркаше даље и не слутећи, каква га срећа чека.

*

Ватра се у пећи поче гасити. Као што обично после јака умора бива, спавах ја немирно. Спавао сам у полусну и чињаше ми се, да чујем звеку прапораца, које је све јаче бивало. Увек будни Гаврилов скочи на ноге, запали свећу и мрмљаше нешто, крстећи се.

— Ко то може бити?... Та ваљда није поштар?

Врата се отворише, а са фењером у руци, пружи сеоски кнез главу у собу.

— Путници, Стеване Гавриловићу, рече он, хоће одма даље путовати и захтевају коње.

— Овај час, рече Гаврилов, а сеоског кнеза нестаде.

— Шта је? викну Чепурников и усправи се. Је ли ту Черкез?

— А, сачувај боже!.. Спавај ти само!

Међу тим стадоше кола пред кућом, а оштар глас, који је заповедао, могаше се лако разабрати. Гавриловић слушаше тај глас пажљиво и дрхташе по целом телу.

Кораци се приближиваху. Опет промоли главу сеоски кнез и прошапута:

— Черкез!

Писар пребледи, а Чепурников се једним скоком створи код мојих ногу.

Једва се сеоски кнез удалио, кад се врата по ново отворише а у собу ступи онај, кога смо тако жељно очекивали. Био је човек од својих педесет и пет година, мршава лица, чије су црте више подсећале на каквог Немца, јер ни по стасу, ни по оделу, ни по достојанственим и величанственим покретима ниси могао одмах познати прогнаног сина кавкаских гора.

Опасао се био широким пасом, за ком се се светлио диван анџар, а у кожној кеси висио је револвер. Светлост свеће засени његове очи те шкиљаше као мачка. Кад виде војничке кобанице одступи за један корак, а израз лица му постаде непријатељски. Надао сам се да ћу наћи у његовим очима нешто, што наличи страху дивље звери, кад западне у клопку. Али за трен ока усправи се он поново и немарно метну десницу на балчак свога анџара, па испитујући једног по једног разгледаше нас. Тада приступи ближе привидно миран и поздрави нас.

— Ах, добро вече, добро вече, муцаше Чепурников збуњено и шапташе Пушнику, кога је шаком у ребра пробудио:

— Где си метнуо револвер, глупане!

— Та мани ме с твојим револвером, мрмљаше гласно Пушник. Та он је у колима на сигурном месту.

После овог одговора настаде мртва тишина. Гаврилов погледа једног па другог војника и дрмаше главом.

— Смем ли вас молити за путни лист, окрену се писар дошљаку са претераном услужношћу, само да прикрије своју забуну. Черкез севаше очима као тигар, који наслућује опасност. Извади из џепа неку смотану хартију и баци је на сто.

— Зашто бацате, кад можете пружити, као што се пристоји, мрмљаше Гаврилов.

Черкез се ни мало не осврташе на његове примедбе, него луташе очима по соби. Његово се око забави неко време на мом лицу, мом оделу и путничкој торби, која беше уз мене, видио је да му ја нисам од опасности, и зато седе на столицу окренув ми леђа.

Гаврилов отвори протокол, али се никако није журио, да путни лист у њега уведе. Од времена на време махаше главом на Пушника, на чијем се дебелом лицу огледаше не разумно чуђење. Черкез посматраше сваки наш покрет, а рука му се непрестано играше балчаком анџара.

Међу тим беше и Чепурников к себи дошао од првог изненађења и изгледаше као да је у својој души нов план скројио. Седе са свим на крај столице, да употреби први згодан тренутак. Пажљиво пратећи сваки његов покрет сећаше Черкез с прам њега. Чепурников баци на мене поглед, пун молбе, којим ме позиваше да згодном трену напанем од остраг на Черкеза.

Ја се намерно проврпољим. Черкез се стресе и гледаше ме преко рамена. Од сад је једнако пазио на мене и на Чепурникова. Ја дигох равнодушно руке изнад главе, да покажем своју неутралност. Ово привидно умири Черкеза, те се окрену писару и рече:

— Хеј, ти тамо, жури се!.. Коњи су већ упрегнути.

Чепурников се усиљаваше да буде што равнодушнији, те за то рашири руке зевајући и рече:

Да, време је већ да се и ми крећемо... Оди Пушниче, морам ти нешто рећи...

Пушник изгледаше као да слути, да ће се нешто особито догодити, и трућаше се, да то пошто по то дозна, али узалуд.

Чепурников пође правце к вратима, али у истом трену беше и Черкез на ногу и стајаше уз подчасника.

Черкез зграби свој путни лист и осорно рече писару:

— После можеш довршити писање. Мој си путни лист прочитао а то је доста.

Као да се није ништа догодило окрену се мирно Чепурникову са речима:

— Тако, сад ако хоћеш можемо ићи... Ипак стани! Имам лепа кола, хоћеш ли их од мене купити?

— А где су? рече Чепурников живо, јер му то одуговлачење добро дође.

— У Качузи. Ја ћу ти дати писмено...

— Па по што?

— Тридесет рубаља... Та ни пошто.

— Добро, дај ми потврду.

му, великом српском родољубу и див-старцу Светозару Милетићу. Зато, што си свагда здравље, личну слободу и умну снагу своју за мили род свој српски, залагао и неподмитљив био, прими сада из благодарности свесрдну честитку и од нас Срба Купиновчана на дан 10. фебруара 1895., када се започиње седамдесета година драгоценог живота Твога. Ми се свевишњем Богу топло молимо, да Тебе честита старино и врло ретки српски родољубе, још много година на дику и понос наш српски у чилом здрављу и задовољству одржи. Бог Те живео и штитио на много година! — Јов. Петковић парох, Ј. Бакаловић, Јован Остојић, Лука Ђуричић, Иван Маркулин, Стеван Пуљевић, Димитрије Радосављевић, Ђорђе Ненадовић, Ђока Рајковић, Јован Гавриловић, Ђорђе Зорић, Иван Малетић, Стеван Бађе.

КОВИН. Честита старино, народни борче и мученичe прими поздрав на дан рођења твог од твог. — Рајковића.

КАМЕНИЦА. Здрав био на дику српскоме народу. — Ваја Бајазет.

КРУШЕВАЦ. Великом Србину, који је и у личности и у раду свом кристалисао демократско уверење, силну вољу и увек светао карактер народа нашег великом Светозару, дичној појави српске историје, изражавамо своје дубоко поштовање. — Др. Павле Бота, Емил Мужа, професор др. Ј. Максимовић, Душан Г. Николић адвокат, Јован Атанацковић учитељ, Георгије Будимовић штампар, Тома Поповић трговац, Воја Мутављевић адвокат, Фотије Илић, Васа Петровић, чланови старе гарде.

КРАГУЈЕВАЦ. Сретна вам седамдесетогодишњица! Желимо дуг век на понос целом Српству! — Ђонић и синови.

КРАГУЈЕВАЦ. Из срца Србије честитају ти седамдесету тешког и мучног, а славног рада. Слава твом родољубљу! — Паја Буковић, Сима Костић, Иван Арсић, Прота Барјактаровић, Радован Филиповић, Прота Дабло, Гавра Јовановић, Милош Марковић, Димитрије Дукуш, Др. Коларић, Др. Мирковић.

КРИЖЕВАЦ. Омладина с поносом кличе: Живео нам премили оче! — Српска Крижевачка омладина.

Т. КАЊИЖА. Наступелу ти седамдесет-годишњицу, див борче Милетићу, честитају ти Срби Турско-Кањишки.

КОВИЉ. Велики борче, да те живи бог на понос и дику народа твог! — Пешић, Стефановић, Паја Чакић.

КОВИЉ. Дику рода српскога, дичноме сину Шајкашке, див-јунаку Милетићу кличемо: Живео нам славни тићу! — Доњо-Ковиљчани.

КРАЉЕВЦИ. Благо народу, који има такога сина; благо деци, која имају такога родитеља! — Вукосава Мишићка и Српкиње краљевачке.

(Наставиће се)

Књижевност.

МАТИЦА СРПСКА.

Састанак књижевног одбора 11. (23.) фебр. 1895.

Секретар јавља, да је изашла 181. свеска „Летописа“ I. за год. 1895. — Узима се на знање.

Секретар јавља, да је од „Књига за народ“ изашла 48. и 49. свеска, у тим свескама штампан је спис „Дуван је отров“, од Владимира Димитријевића.

Вељко Радојевић подноси за „Летопис“ и награду: „Српске народне пјесме као скитачице“. — Издаје се на оцену дру Милану Савићу.

Прича са села: „Глава заповеда“, од Данила Ј. Пасавца — издаје се на оцену Милутину Јакшићу.

Чланак Јована (Јанка) Кнежевића с натписом: „Нови метод или писочитање у Срба“ — издаје се на оцену А. Варађанину.

Непознати писац шаље на расписану награду шаљиву игру у три чина с натписом: „Народни посланик.“ На делу се налази овај мото: „Мушице се најрадије збирају око шећера, комарци око слатке крви — а писци око расписане награде. — Издаје се на оцену члановима: Јовану Грчићу и Милутину Јакшићу.

Непознати писац шаље на расписану награду из задужбине Јована Остојића и жене му Терезе расправу своју с натписом: „Буњевци“, а с мотом: „Познајмо се, брзо теку данци, срешћемо се, биће-мо незнанци.“ — Издаје се на оцену члановима дру Стевану Павловићу и Милану А. Јовановићу.

По препоруци секретаревој прима се за „Летопис“ чланак дра Милана Јовановића с натписом: „О индијској драми.“ I. „Мрича Катика.“ (Вазанта сена.)

Чланак Андрије Јовичевића „Стање кућа у Црној Гори“ — издаје се на оцену члану Стевану Миловановy.

По препоруци секретаровој прима се за „Летопис“ саставак дра Милана Савића с натписом: „Хумор и хумористе у књижевности српској.“ I. Хумор народа нашег.

Спев Андрије Спасића с натписом „Дара“ — издаје се на оцену члану дру Милану Савићу.

Непознати писац шаље за „Летопис“ и награду своју упоредну студију с натписом: „Наше више девојачке школе.“ — Издаје се на оцену члану А. Варађанину.

П. М. Спасић шаље за „Летопис“ и награду свој чланак с натписом: „Кочина Крајина.“ — Издаје се на оцену члану Николи Јоксимовићу.

Новак С. Голупски шаље примедбе на критику А. Ђукића на књигу: „Успомена“ и т. д. — Издаје се на оцену члану Сави А. Петровићу.

Непознати писац шаље за „Летопис“ и награду свој чланак с натписом: „Босански Сахтијан“, његова производња и припремање. Студија из народне технологије.

Не примају се „Српске народне песме“, које је „саставио и компоновао Стеван Шикопарија.“

Ђорђе Стратимировић шаље за „Летопис“ свој историјски саставак с натписом: „Богић Стратимировић.“ — Издаје се на оцену члану Милану А. Јовановићу.

Биографска паралела Ф. Оберкнежевића: „Цицерон и Јулије Цезар“. — Издаје се на оцену члану дру Милану Савићу.

Дамјан Прерадовић јавља, да је поправио акценте на „Неколико речи којих нема у Вукову речнику“, по примедбама Јована Живановића.

Позваће се члан Јован Живановић, да разгледа, да ли су акценти онако поправљени, као што је то он у својој оцени од скупљача тражио.

Чланови др. Ђорђе Дера и Јован Грчић подносе своје мишљење о делу с натписом: „Естетика или наука о лепоме“, које је непознати писац поднео ради награде.

У својој подужој оцени наводе, да је непознати писац у опште одговорио свом задатку, којег се подухватио, а то је да састави дело, из којега ће се сваки моћи упознати са основним начелима лепоте. Највећа је врлина делу правилан, чист и леп српски језик, какав се може наћи само у наших најбољих писаца. Мане и недостатци у делу такви су, да ће се при штампању моћи лако поправити, односно допунити. Тако н. пр. писац треба још јаче да истакне потребу неговања песме, особито црквеногa појања у нас Срба, јер се тиме не само развија естетичко осећање, него се крепи и црквена свест и љубав спрам лепог нашег православља, које је најачи стуб нашој народности.

Према свему томе оцењивачи предлажу, да се дело то прими и награди, и то табак по 30 фор.

На основу те оцене прима се споменуто дело и непознатом писцу одређује се одсеком награда од 250 фор. с тим додатком, да писац своје дело поправи односно допуни према примедбама оцењивачким.

За тим се отворило делу приложено запечаћено писмо, из ког се видило, да је то дело написао др. Стеван Павловић.

Члан А. Јорговић подноси оцену на педагошку расправу, коју је за „Летопис“ послао Радивој Поповић с натписом: „Монтањ и Локе“. Оцењивач наводи, да „Мисли о васпитању“, који се у овом спису подоста налазе, изнесене су критички већ једном у „Летопису“ и то у последњим двема свескама у расправи „Поглед на Локеове мисли о васпитању.“ С тога оцењивач мисли, да се не би могла сродна ствар у „Летопису“ тако брзо изнети. Расправа та, по својој изради, лепо би пристала у какав стручан педагошки лист.

На основу те оцене не се прима, споменута расправа.

Члан А. Варађанин подноси оцену на чланак Јована Јанка Кнежевића с натписом: „Најстарија педагошка дела“ и налази да је добар и да се може штампати у „Летопису“, већ са своје лепе намере, а поред тога је доста јасно и у лепом облику приказана слика старог египатског школског и народног живота.

Према тој оцени прима се споменути чланак за „Летопис“

Члан прота Јован Вучковић подноси оцену на рукопис Димитрија Руварца с натписом „Приложци к историји српског народа, српске цркве и књижевности“. I. књига.

У својој подужој оцени казавши и разјаснивши своје мишлење о споменутом рукопису, предлаже оцењивач, да се рукопис врати власнику и да се замоли, да исти према оцењивачким напоменама и и својим бољим назорима преудеси и онда да га одбор прими, у „Летопис“ „Матице Српске“ пусти и награду за труд Д. Руварцу одреди.

Предлог оцењивачев прима се и Д. Руварац позваће се, да свој рукопис удеси према оцењивачким примедбама, а нарочито да језик и правопис остави онакав, као што је у оригиналу.

Члан Аркадије Варађанин подноси оцену на дело Димитрија Руварца с натписом: „Приложци к историји српске школе у аустро-угарској I. део“. Оцењивач наводи у својој оцени, да су ти „Прилози“ драгоцени дарови за нашу повесницу школског рада и живота од како смо доспели у ове крајеве, и добро ће послужити свакоме књижевнику нашем, који се буде упустио, да пише повесницу нашег овостраног школарства. Само би оцењивач препоручио писцу, да тај материјал среди по хронолошком развоју и да језик и правопис у „Приложцима“ дотера према оригиналу.

На основу те оцене примају се „Приложци“ и позваће се писац, да те своје „Приложке“ удеси према примедбама оцењивачким да би се могли штампати у „Летопису“.

Чланови Милан А. Јовановић и Јован Грчић, јављају да су прегледали шаљиву игру у 1 чину од непознатог писца с натписом: „Еманципована“, и наводе, да је писац то дело своје онако поправио, као што су то они у правој оцени својој захтевали. С тога препоручују ту изворну шаљиву игру за награду.

На основу те оцене наређује се непознатом писцу награда од 60. фор.

За тим се отворило делу приложено запечаћено писмо из ког се видило, да је ту шаљиву игру написала Даница Бандићка рођ. Телечкова.

Члан Милан А. Јовановић подноси на оцену рукописе Вида Вулетића Вукасовића, који се тичу археологије, а још више мозимице међу наукама тако зване „фолклоре“. Има свога три расправице од којих би само 1-ва: „О мртвачким обичајима и обредима у јужних словена могла пристати у „Летопис“.

На питање Лепосаве Бошковића одговара јој се, да ће се „Писма из књижевности Српске и Хрватске“ покојног јој ујака Јована Бошковића, не довршена, штампати у „Летопису“, као наставак.

Српска манастирска штампарија шаље прописани број екземплара дела „Српске дечије игре“ од Александра Јорговића, које је „Матица Српска“ била наградила.

Др. Лаза М. Димитријевић подноси своја штампана дела: „Како живи наш народ“ и моли да му „Матица“ 3—400 комада од тога дела одкупи.

Молба се није могла уважити, пошто није преостало новаца за откупљивање штампаних дела.

На захтевање враћена су дела; и то:

1.) М. Чудомировићу: „Ко ће као Бог.“
2.) Кости Поповићу: „Хришћанска Гаља.“
3.) А. Писаревићу: „Оковани Прометеј.“
4.) Јовану Петровићу: „Мисле о васпитању.“

Његова Светост патријарх српски одобрава, да може питомац Нестора Димитријевића Јован Богданов изнимно уживати своју стипендију за школску годину 1894/5.

Остали предмети тицали су се питомаца стипендијских заклада, које стоје под управом матичиним.

Вести из места и са стране.

† **Антон Ото Шрајбер.** У суботу у јутру умрло је велики капетан градски у Новом Саду Антон О. Шрајбер. Више година био је овде градски подбележник, па бележник, а од 1891. године до данас велики капетан. Нарави је био мирољубиве, те је свакога, ко му је долазио у званичном послу, лепо предустретао. Званичник је био од пете до главе, али не и заражен непријатељством према Србима. Српски језик знао је врло добро, јер је са Србима готово одрастао. Превео је на немачки језик Змајева „Шарана“. Умрло је у најбољим годинама. Било му је 45 година. Озебао је на путу у Будимпешту, кад је као изасланик овога града ишао са осталима, да однесу почасну диплому грађанства Векерлу, Силађију и Чакију, те од инфлујенце добије запаљење плућа.

У два дана троје двојке. Пишу нам из Перлеза: „Ако нам земља не може толико да рађа, колико захтевају потребе нашега народа, оно се бар божји благослов излива у пуној мери. У два дана наше је село бројно нарасло са шесторо Перлежана. Три жене родиле су у два дана, свака по двоје деце. Ако тако и даље пође, то ћемо бар бројно нагло напредовати. Деца су сва чила и здрава. Тешимо се, да напредујемо бар у том правцу.

Концерат у Бечу. Славенско певачко друштво приређује 1. (13.) марта о. г. у 8 сахати у вече концерат у Ронахеровох дворници. Распоред се састоји из 6 тачака. Међу славенским песмама има и српских „Хајдук Вељко“ од Мокрањца. После концерта настаје икранка.

Споменик Љубомиру П. Ненадовићу, Алекси Ненадовићу и Илији Бирчанину. У Ваљеву, у Србији, образовао се одбор од тридесет грађана, који ће се старати, да се у што скоријем времену подигне у Ваљеву споменик омиљеном српском песнику чика Љуби П. Ненадовићу, које је пре краткога времена преминуо, и некадашњим обер-кнезовима ваљевским: Алекси Ненадовићу и Илији Бирчанину на оном месту, где су ове прве жртве из српског устанка од 1804. год. пале. У циљи подизање споменика одбор је решио: да се обрати свима крајевима земље Србинове, да притеку прилозима, те да ова идеја и делом постане. Одбор је намеран издати и књигу „Споменицу“, у којој ће, поред слике и биографије покојног песника, поред изјава саучешћа приликом смрти његове из свих српских крајева, поред говора приликом погреба његова, бити и радови свих виђенијих књижевника и песника српских, који би били посвећени неумрлом песнику и и књижевнику. Надамо се да ће одборова идеје наћи одзива у сваком куту, гди се српски збори и дише, па се с тога и обраћамо сваком брату Србину: да живо настане у својој средини на прикупљању прилога за споменик овој тројици векикана српских и да скупљени новац шаље „Одбору за подизање споменика Љубомиру П. Ненадовићу и обор-кнезовима: Алекси Ненадовићу и Илији Бирчанину“ у Ваљево.

Ческа омладина пред судом. У четвртак изречена је у Прагу пресуда оним омладинцима, који су били оптужени, да су оклеветали полициског надкомесара Олика. Осуђени су: Јосиф Церак, Јосиф Ровак, Фрања Недвиг, Јарослав Миньовски и Алојис Венцел на шест недеља простог затвора, који је пооштрен постом. Фрања Легнер ослобођен је од оптужбе.

Нападај на цркву. Новине „Мир“, које излазе у Софији, јављају, да је протестанска црква у Лон-Паланци нападнута. Два човека искупили су око 40 момака и у прошлу недељу разорили су врата на цркви и све што су нашли у цркви, изломили, а и неке драгоцене ствари собом однели. „Мир“ жестоко осуђује, ово недело и вели, да су кривци похватани и предани суду.

У Бечу инфлуенца. Већ неколико недеља влада у Бечу инфлуенца, а у најновије време, постаје права епидемична болест. Неки дан је било по бечким болницама толико болесника пријављено, да су их једва могли сместити. Бечка опћа болница примила је преко 80 болесника.

Најновије вести.

Долазак краља Александра. Јављају „П. Лојду“ из Београда, да ће се краљ Александар у уторак вратити и да ће се под данашњом владом извршити скупштински избори.

Устав у Кореји. Краљ Кореје дао је земљи устав, који даје држави независност и самосталност.

Устанак на Куби. Шпањолска комора одобрила је кредит за угушивање устанка на острву Куби.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У недељу 26. фебр. (10. марта) први пут: **„Шокица“**. Позоришна игра у 5 чинова, с певањем и играњем, написао Илија Округић-Сремац, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од Д. Јенка.

У уторак 28. фебр. (12. марта) први пут: **„Брачна срећа“**. Шаљива игра у 3 чина, од Албина Валабрега, превео с француског Сима Матавуљ.

— Добро.

— Хајдемо.

Обојица се удалише из собе раме уз раме, једва се тискајући кроз врата.

Гаврилов нападне као луд на Пушника и стаде га бесно дрмати.

— Та шта блејите ту?... Ах, боже мој, и то је подчасник! Та пожурите се, да их стигнете, али брзо.

Пушник се подиже мирно као јагње и изађе из собе. И ја се заогрнух кабаницом и изађох на праг.

Бура је била попустила, али је почео падати снег. У колима, која стајаху пред кућом могао сам распознати неку тамну прилику. Обојица стајаху сад поред кола. С неким подругљивим нагласком у говору рече брђанин своме пратиоцу пружајући руку:

— Сад остај с богом, пријатељу, сретно путовао.

— Здраво, одврати мукло Чепурников.

Видех како се обојица руковаше и дуго се тако држаху.

— Здраво, одговори Черкез са немиром, који се могаше јасно приметити. Шта хоћеш самном? Зашто си ме тако ухватио?

— Хајде да се огледамо, ко је од нас двојице јачи, рече Чепурников, као да га неко гуши.

Одлучио је био, да још и ово покуша и да сам започне бој. Започе рвање, које је једва три четири секунда трајало, и Чепурников лежаше на земљи. Једним скоком беше Черкез на колима, ошину коње а ови загребоше.

Ми притрчасмо к Чепурникову.

— Шта вам се догодило? запитах ја.

— Ништа! мрмљаше подчасник лагано се дижући. Враг вас однео! Зашто ми нисте помогли, па на њега напали од остраг, стаде ми пребацивати.

— Јер ја у опште никога не нападам с леђа, одвратим ја немарно. Али одма после тога морао сам се гласно насмејати, тако тужна беху лица Чепурникова и Гаврилова, који гледаху за колима, која су се у даљини већ једва видела и која су им снивану срећу однела.

Чепурникову остадоше кола на утеху, јер су морала бити најмање два пута толико вредна, колико је он за њих дао. Друга му задовољштина беше, што је на путу у Качугу, одмах следеће ноћи, нагло се подигао у колима и поштено истукао свога друга Пушника, који пробудивши се из сна, дуго не знађаше шта се с њим догађа.

— Шта вам је наспело? Је ли враг у вама? Јесте ли ви полудили?

— Ах, рече Чепурников вешто се претварајући, да се чуди, а при том се смешио и намигивао Управо сам сањао, да се са Черкезом рвем и да ми је у шакама.

Пушник промрмља нешто неразумљиво кроз зубе и окрену се на другу страну, да даље спава.

Нови Сад 1. (13.) фебруара 1895.

Душан Павловић.

ПРВО АКЦИЈОНО ДРУШТВО ПАРНОГА МЛИНА У НОВОМЕ САДУ.

ИЗВЕШТАЈ УПРАВЕ У ГЕНЕРАЛНОЈ СЕДНИЦИ

држаној 8. марта 1895. године.

Славна генерална скупштино! Допустите нам, да вам пре свега у кратко изнесемо млинску индустрију у опште. За цело се још сећате, да смо ми вами у пређашње време, када се против инвестиција и тобожњих слабих плаћања делимка дигла велика опозиција, рекли, да је наша дужност пре свега, да наше предузеће осигурамо од оних криза, које се онда у оваковим друштвима парних млинова појавиле због заведене царинарске системе за чување (Schutz-Zoll-System) и американске конкуренције, којом су велики извозни млинови у непосредну опасност доведени. Данас већ можемо рећи, да смо имали право јер је криза већ постала акутном и тако жестока, да је већ више млинова пало због оптимистичне управе. Криза није само у томе, што се не исплаћује извоз ван монархије, него и у том, што се производи сувише и за монархију саму, а уз то је дошло још и неповерење престоничких кредитних завода према пољопривреди у опште, а према провинцијалним млиновима тако јако, да се ови морали борити са новчаном оскудицом и били приморани да падну у руке провинцијалних новчаних завода, који су ову прилику употребили и рачунали 7—8%. Пештанске банке охрабрене су биле тиме, што је влада још у години 1893. у сабору пружила опомену још пре ескомптирања т. зв. финанц-меница. Ми смо положај ипак добро схватили и били смо продаваоци целе године. Нисмо целе године имали никакових непроданих производа, него смо све купљено за сврхе млина одмах или претворили у млинске продукте или као сирову робу опет продали, тако, да од сталног опадања цене, које је кроз целу годину полако у назад ишло, код жита н. пр. од ф. 7·30 пало на ф. 5·80, а код брашна н. пр. код 0 од ф. 12 на ф. 10·60 никакве штете имали нисмо, него нам је пошло за руком оптимистички утврђену биланцу од год. 1893. успоставити и вами знаменит добитак за 1894. годину показати. Самлело се у 1894. години 109 000 мц. према 132.500 мц. у год. 1893. Биланса, која је пред вами, показује вам после, фонду за чување опадања цене (Werthverminderungsfond), дотиране суме од фр. 47.084·30 добит од фр. 12 030·98, те вам предлажемо, да се купон за 1894. год. од 20 фр. = 10% = 12.000 фр. искупи, а остатак од 30 фр. 98 н. да се за добро упише фонду за потпомагање радника. Против наше навике је искати признање за наше управљење, али морамо нагласити, да смо прошли једну од најгорих година и да је цела земља лане мислила, да се нема шта изгубити при цени од 7 фор. за жито, а 12 фор. брашно 0. Ми пак мислимо, да ће наступити опадање цене не само због сувишног произвађања млинова, него и због сувишног произвађања пшенице. Овом приликом не можемо, а да не споменемо да саобраћајни институти млинове престоничке на штету провинцијалних више потпомажу, што је ове последње приморало, да пролетос у сабору, код владе и штампе чине представке, које смо ми у своме извештају на сегединску трговачку и занатлијску комору и потпомагали. И на пијаци лати наше предузеће због слабог заузимања од стране варошке самоуправе за подизање економије, шта више, морамо на пијаци да водимо борбу одржања млина због тога, што је укинут један опробан пијачни ред, што куповање чини скупљим. Пошто лађе због рђаве обале не пристају радо, иштy поседници жита због тога већу цену. Због тога, што нема друма до паробродске станице и због у опште рђавих путева у неком делу наше вароши, подвоз је врло скуп, а овамо се прирез од стране управе варошке непрестано подиже. Ми морамо у последње време за друмарину, државне путове и сиротињски дом знатне суме да дајемо. Даље је у последње време заснована општа благајна за оболеле раднике, на чега ми $^1/_3$ нашега радничког особља морамо да дајемо, а до сад смо од тог поштеђени били. Да би вам изнели слику у прошлој години плаћене порезе, доносимо вам ове цифре: државног пореза фор. 3190·78, за управу вароши фор. 2103·20 (а ово чини $^2/_3$ државног пореза и скоро је као и он), трговачка комора фор. 66·11, свега фор. 5360·09, а то је $4^1/_2$% нашег акцијоног капитала, што је ужасно.

А сада да споменемо један догађај, који се догодио у пролеће априла месеца. Прошле године било је 25 год. како је овај млин основан дакле 1869. Од те године па до 1876. стајао је он под фирмом „Прво паромлинско друштво у Новом Саду“ са 50 улога по 2250 ф. = 112,500 фор. уплаћеног капитала. Ближих података осим плаћања дивиденде за време 8 год. управе нема, али толико се може узети да је била на основу трговачког закона и да тиме учесници са својим приватним имањем излазе из обвезности; год. 1876. буде претворен у акцијоно друштво. Активно имање је овом приликом тако прецењено — непокретности са скоро 50% — да је 1038 акција по 200 фор. издано а то је 206,800 фор. при способности да може на годину 40,000 мет. цен. самлети. По уплаћеном акцијоном капиталу од 112.500 фор. док су поново издане акције од 108·60 фор. биле за репартирање тим пре што млин не стојаше на ступњу ондашње млинске технике и није имао резерве. Положај акцијонога друштва показао се даклем одмах у почетку врло тешким, по што се и нека препирка међу акцијонарима изродила, која је у свези са хрђавим приликама попретила опстанку млина. Друштво је морало дакле пре свега предузети реконструкцију млина, а онда помишљати консолидацију новчаних прилика. Тек што оправљен млин неколико година поче радити, дође 5. окт. 1881. пожар при ком је претрпљен знаменит губитак због слабог осигурања. Штемповање акција за редуцирање главнине према вредности, није се могло предузети због тога што већина није била за то и акцијоно друштво било је приморано на редукцију капитала 434 комада акција морало је натраг купити. Осврт на 17-годишњу управу млина од 1877—1893. налазите у свесци овогодишњег извештаја млина и то: о оснивачима млина, о учесницима при предаји a/d акција, о акцијонарима 1894. год., награде и плате и порез. Главне резултате ове 17-годишње радње налазите у редукцији акцијоног капитала од 206,800 фор. на 120,000 фор. за цену од 44,174 ф., способност млина да самеље место 40,000 мет. цен. подигнута је на 130.000 мет. цен. на годину **без да је за то придошло доплаћивање од акцијонара или да је повишен акцијони капитал.** Стање резерве износи данас 110,000 фор. скоро једнако капиталу. Дивиденде су просечно у 17 година на 108·60 фор. 13%, на 200 фор. 7% плаћане. Млин, споредне зграде, станови, машине, намештај млина, радионице, електричне справе имају у књигама вредност од 112,307·95 фор. три куће за издавање 18,000 ф. Курс акција био је год. 1877. 90—100 ф. данас је 250—280 ф. Покретности, утензилије и реквизите наћи ћете под добром ценом у књигама. Са свима дивидендама укупно од прошлога друштва 60,587.37 и акцијоног друштва 153.680 ф. свега 214,267.37 излази да је уплаћени акцијони капитал од 112·500 ф. скоро дупло амортизиран. Инвестирано је од акцијоног друштва 107,685·20 за земљу, зграде и куће, 172,380·76 ф. за машине и намештај у млину.

Мислимо да 25-годишњи опстанак не ћемо моћи боље изнети него ако ви у корист наших сараденика ово закључите: да се помоћни фонд дотира са 2000 фор. за изванредне учињене заслуге и потпомагање наших сараденика, који ће се у случају и повисити моћи; даље да пошљемо трима овдашњим женским задругама по 250 фор. и својевољном ватрогасном друштву 100 фор.

Из последње генералне скупштине знате да је г. Ђорђе Молнар наумио да иступи из управе, због силних послова, које има као управитељ штедионице и архитекта и да је само на жељу са више страна од ове намере одступио. У току ове године вратио се г. Молнар на стару намеру износећи као узрок дубоку старост и болешљивост, због ових стварних узрока морали смо дозволити господину Молнару да своје место напусти, а од вас молимо да изразите своју жалост због његова иступања и уједно да у записник ставите њему признање за његово 20-годишње делање у корист овога предузећа.

Изволите још изабрати једнога члана заменика у управи и два акцијонара за оверовљење записника и саслушати извештај надзорног одбора.

Нови Сад, 8. марта 1895.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Петар Попадић с. р. **Јован Сајболд с. р.** **Јулије Рохоњи с. р.**

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕТУ И ЗАКЉУЧАК РАЧУНА ЗА ГОДИНУ 1894.

Актива — **Биланција за 1894. годину.** — **Пасива**

АКТИВА	фор.	нов.	ПАСИВА	фор.	нов.
Рачун асигурације	11000	—	Рачун акцијоног капитала	120000	—
Рачун материјала	1892	20	Рачун резервног фонда	60014	—
Рачун машина	59187	42	Рачун стипендије	100	—
Рачун утенсилија и реквизита	1692	98	Фонд за умањивање вредности за машине и намештај:		
Рачун рименса (новца)	18082	62	Салдо 1. јануара 1894. ф. 2915·70		
Рачун џакова	11246	60	Дотација за 1894. год. ф. 47084·30	50000	—
Рачун поузећа	414	66	Фонд за потпомагање радника	753	47
Рачун жита	25347	88	Веровници	159277	93
Рачун земљишта и зграда:			Рачун акцепта:		
Споредне зграде млина и станови ф. 53120·53			За акценте у току ф. 85468·54		
За кућу бр. 15. вар. улица ф. 7000·—			За асигур.-премије у току ф. 9603·81	95072	35
За кућу бр. 7 млинска ул. ф. 6000.—			Добит за Салдо	12030	98
За кућу бр. 10. устав. ул. ф. 5000.—	71120	53			
Рачун производа за млење	88957	12			
Рачун угљена	5740	–			
Рачун благајне	6491	37			
Рачун дужника:					
За потраживање ф. 174614·12					
За добро код финанц. бл. ф. 21961·28	196575	40			
	497248	73		497248	73

Губитак — **Рачун губитка и добитка.** — **Добитак**

ГУБИТАК	фор.	нов.	ДОБИТАК	фор.	нов.
Рачун асигурације	3633	66	Рачун производа за млење	125064	24
Рачун материјала	6853	42			
Рачун фонда за умањивање цене	47084	30			
Рачун режија и издатака	34729	72			
Рачун пореза	4800	—			
Рачун угља	15932	16			
Рачун чисте добити	12030	98			
	125064	24		125064	24

НОВИ САД, 31. ДЕЦЕМБРА 1894. ГОДИНЕ.

За књиговодство:
Вевер с. р.

Стеван Крецер с. р. **Др. Александар Каменицки с. р.** **Јован Браун с. р.**

Горњу билансу као и рачун губитка и добитка са главним и споредним књигама сравнили испитали и у свему сагласно нашли.

НОВИ САД, 20. ФЕБРУАРА 1895. ГОДИНЕ.

Петар Попадић с. р. **Јован Сајболд с. р.** **Јулије Рохоњи с. р.**

ОГЛАСИ.

ДВА ШЕГРТА.

Требам за моје обе радње у Сомбору и Новом Саду. Ступање може одмах бити или најдуже до 1. априла по рим. Рефлектанти нека изволе своје понуде слати на

Д. АРНОВЉЕВИЋА
2—2 **код „црног орла“ у Нови Сад.**

МАНУФАКТУРНИ СПОМОЋНИК

младић испод 18 година може добити места у радњи код Панте Спаића сина у Митровици. 2—3

НИРНБЕРШКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Ф. ГОЛДШТАЈНА

У ЗЕМУНУ

потребује за своју радњу једног спомоћника. Ступање одмах. 2—2

ИЗВРСНО ЛАГЕР ПИВО

из темишварске „фабрикхоф“ акционарног друштва пиваре и из прве пилзанске акционарске пиваре, препоручује долепотписани у изврсном квалитету, како у оригинал бурадима тако и у флашама.

Александар Адамовић,
стовариште пива у Н. Саду
Арањ Јанош улица бр. 8.

Пиво у флашама од обе врсте може се добити и у моме детајљокалу, господска улица бр. 8. увек фришко. По жељи шаљем и у куће директно. 10—10

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

КОСТЕ ТЕОДОРОВИЋА

У ВИНКОВЦИМА

потребује за своју радњу једног вештог гвожђарској струци спомоћника. Ступити може 14. априла о. г. 3—3

У овима земљама заштићена законом.
За Аустро-Угарску заштитна марка № 46 %

Essenz stomatica compos. Schutzm. J im Stern.

St. Jakobs капљице за стомак.

Од више година опробано средство против болести у стомаку, нарочито за слабо варење стомака, који нема апетита, колере, грчева, колике и содбренена и затвора. Једна флаша 60 нов. и 1 фор. 20 нов. Проспект гратис. Као средство првог реда против нервни болести од много година опробано Dr. Lieber's Nerven-Kraft-Elixir са Schutzmark-ом † и левгер. Прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у апотеки M Fanta, Prag.

ПИЈАНСТВО и у највећој мери, може се излечити са Essenz Sougede. Може се употребити са знањем и без знања пијанца, јер је без боје, без укуса и без мириса. Успех се гарантује. Флаша 1 фор. 80 нов.

Tinct. nervi tonica

проф. Dr. Lieber's Nervenkraft-Elixir.

Једино прави са марком крста и левгера, прави се по лекарском и званично дозвољеном пропису у епотеци Max Fanta Prag. Тај препарат је од много година опробано средство за јачање живаца, особито против слабости лупања срца, бола у леђи, несвестице, главобоље и хрђавог варења. Проспект гратис. Флаша 1 ф., 2 ф., и 3 ф. 50 н. За болести стомака најбоље су St. Jakob's капљице, флаша 60 новч. и 1 фор. 20 нов.

Водена болест излечима са **Hydrops Essenz** у сваком штадијуму брзо и сигурно. Успех се гарантује. Лекарима за употребљавање врло се препоручује. И тамо помогне, где је сва нада напуштена. За потпуно опоравлање доста је једна или две флаше по 3 фор.

Главна стоваришта: Salvator Apotheke Pressburg, Nyiri György, Molnar L. Gr. Wardein, Partos Adam, Bogatincsević K. Gr. Kikinda, Farkas J. Kecskemet, Péterffy Imre Marm. Sziget, Karl Jahner Temesvar, P Mittelbach Agram, и у др. 17—80

БАШ САД ЈЕ ИЗИШЛО

ПРОЛЕТЊЕ И ЛЕТЊЕ ИЗДАЊЕ

Илустрованог „Modeblätter-a“

ТРГОВИНЕ

Grand Magasin „AU PRIX FIXE“

(BRÜDER HIRSCH & COMP. Wien, I., Graben Nr. 15.

Ове илустроване новине за моду припознате су у најширим круговима, а садржавају велики број **ексквизитних модела за хаљине, огртаче, шешире, сунцобране,** као и **завеса, тепиха, покривача, женског и мушког веша,** те сваки може по вољи себи изабрати.

На пролетње артиклове највише обраћам пажњу:

Модештоф дупле ширине метер 32, 35, 40, 52 нов.
Модештоф са свилом дупле ширине метер 40 нов.
Беж са свилом дупле ширине метар 65 нов.
Александриа модештоф са свилом дупло широко метер 95 нов. и 1 фор. 50 нов.
Пругастог и каријатог модештофа дупло широко метер 65, 78, 85, 98, 1 ф. 15, н. 1 ф. 35 н.
Лоден чиста вуна 120 ц. м. метер 1 фор. 50 нов.
Најновије модештофе 120 ц. м. метер 95, 1 ф. 50 нов. 1 ф. 65, 1 ф. 90 н. 2 ф. до 4 ф. 50 н.
Трикотина и фула у свакој боји дупло широк метер 52 н.
Индијског фула чиста вуна дупло широк метер 65, 78, 90, нов. и 1 фор.
Француског камгарна, чиста вуна 100 ц. м. метер 1 ф. 30 нов. 1 ф. 50 нов.

Француски камгари чиста вуна 120 ц. м. метер 2 фор.
Енглески шевијот 120 ц. м. метер 1 ф. 80 н. до 2 ф. 75 н.
Црног модештофа глат и десиниран дупло широк метар 75 нов. до 3 ф. 75 н.

ШТОФ ЗА ПРАЊЕ

гарантује се за боју.

Левантин 28—80 ц. м. шир., метер 26, 30, 35, 42, 45 н.
Ново! Француски шпири пике десиниран 75, 80 ц. м. широк метер 58, 65, 85 н.
Атлас сатен десиниран метер 42 н.
Најновији зефир a jous и чест 25—80 ц. м. широко, метер 35, 36, 45 и 50 н.
Ново! Свилени зефир 26 ц. м. широк, метер 1 ф. 20 н.

и много други сорти вунени, свилени и за прање штофова.

Завесе од чипака и сторе 1 ф. 50 н., 1 ф. 60 н. 2 ф. 20 н. до 10 ф.
Витраге (завесе на окна) метер 22, 24, 30, 40 новч. до 1 фор. 50 новч.
Бортијере у свакој боји по комаду 90 н. 1 ф. 15 н., 1 ф. 60 н. до 8 ф. 50 н.
Бортијере од најбољег шенета само 8 ф. 25 н. од комада.

Покривачи за кревет летњи за прање 1 ф. 50 н., 1 ф. 95 н.
Гарнитуре за кревете и остале комплет 5 ф. 50 н., 6 ф. 80 н., 7 ф. 75 н., 9 ф. 75 н., 12 ф. 50 н. и скупљи.
Енглески фланер покривачи (само код нас) 2 метера дугачко 3 ф. 50 н.
Тепихе, простираче пред кревете и лауфтепихе и т. д. по фабричној цени.

Мустре од тепиха, мебелштофова и завеса, и сторс витрага (по метеру) шаље се на захтевање франко.

За хотелијере, поседнике вила и завода.

Једна комплетна колекција мустра

вунених, свилених и за прање штофова,

2—8 **као и „Илустровани Modeblatt“ шаље се на захтевање франко.**

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду